

Protocol (cyber)pestgedrag

“Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”

Inleiding

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. In dit protocol kunt u lezen hoe wij als team omgaan met pesten en grensoverschrijdend gedrag en wat wij van u als ouder daarin verwachten. Door elkaar hierin te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan! Het doel van dit protocol:

- Het geven van algemene informatie over het begrip pesten
- Het beschrijven van de inzet van de school m.b.t. het voorkomen van pestgedrag
- Het beschrijven van de algemene afspraken binnen de school m.b.t. het bestrijden van pestgedrag

Het moge duidelijk zijn dat de te nemen stappen voor een kind in groep 3 anders kunnen zijn dan in groep 8, daarnaast kunnen er ook verschillen zijn in een zelfde groep in verschillende jaren. Pest- en grensoverschrijdend gedrag vereist maatwerk in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen: leerlingen, ouders, verzorgers, personeel en maatschappelijke instanties die met onze school te maken hebben. Deze samenwerking is van doorslaggevende betekenis voor een succesvolle aanpak.

Missie/visie

Op De Dorpsakker werken wij vanuit onze kernwaarden: respect, plezier en veiligheid. Wij vinden dat alle kinderen zich gedurende hun basisschoolperiode veilig moeten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wij tolereren daarom ook geen pestgedrag op De Dorpsakker.

Wat is plagen?

Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en gebeurt niet dag in dag uit. Bij plagen ben je gelijk aan elkaar; niemand is de baas. Ook liggen de rollen niet vast, de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder iemand pijn te willen doen en is daarom leuk of grappig.

Wat is ruzie?

Ruzie gaat over een bepaalde zaak en niet om het beschadigen van een persoon. Een ruzie kan uitgesproken worden.

Wat is pesten?

Pesten is als een kind zich niet kan verweren, als hij niet terug kan plagen en als het gedrag en/of de opmerkingen in kwestie als kwetsend worden ervaren. Bij pesten is er sprake van een langdurige, kwetsende machtsuitoefening over een meestal machteloos slachtoffer, door één of meerdere personen. Bij pesten is er een duidelijke slachtofferrol en een daderrol. Pesten is schadelijk voor zowel het slachtoffer als de dader. Bij pesten gaat het om een combinatie van :

- Machtsverschil: het slachtoffer is jonger, kleiner, minder sterk, minder machtig of staat tegenover een meerderheid
- Schade: er ontstaat lichamelijke, materiële en/of geestelijke schade
- Langdurig: het pesten houdt niet na één keer op, maar gaat lange tijd door
- Herhaald: het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op één slachtoffer gemunt heeft/hebben
- Opzet: de p[ester weet meestal heel goed dat het om pesten gaat, maar gaat er (zoveel mogelijk buiten het zicht van volwassenen) bewust mee door

Vormen van pesten

Pesten heeft niet alleen duidelijke kenmerken, maar ook verschillende vormen:

- Fysiek geweld: schoppen, slaan, spugen, duwen, trekken, laten struikelen, krabben, haren trekken, bijten
- Verbaal geweld: schelden, dreigen, bijnamen geven, belachelijk maken, vernederen, chanteren, roddelen
- Intimidatie: stalken, opwachten, de weg versperren, dwingen om bezit af te geven of tot het verrichten van handelingen, kleineren, alle inbreng als waardeloos bestempelen
- Isolatie: uitsluiten, doodzwijgen, negeren
- Stelen of vernielen van spullen: afpakken of beschadigen van spullen
- Cyberpesten: zie hieronder

Wat is cyberpesten?

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Dit gebeurt vaak buiten school(tijd). Wel heeft het ook op school grote invloed op (het gevoel van) de veiligheid, het schoolklimaat en de (individuele) leerresultaten.

Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking. Het is een groeiend probleem. Als leerkrachten en/of ouders merken dat (cyber)pesten voorkomt, wordt dit gemeld. Dit zal de leerkracht doen en van ouders wordt verwacht dat zij dit bij de leerkracht ook doen.

Het is belangrijk dat de gevaren die internet en sociale media met zich mee kunnen brengen, besproken worden met de kinderen. In de groepen 7 en 8 wordt hier regelmatig aandacht aan besteed. Zo worden er lessen over groepsdruk gegeven door bureau HALT en wordt er aandacht besteed aan de impact die het online gedrag heeft. Verder wordt er ook veel aandacht besteed aan hoe berichten over kunnen komen als het alleen geschreven is, waarbij er geen non-verbale communicatie plaats vindt of er een bepaalde toon te horen is. Belangrijk is dat ook ouders dit onderwerp regelmatig bespreken met hun kinderen.

Vormen van cyberpesten

- (anonieme) berichten versturen: via sms/Whatsapp/diverse platformen (schelden, roddelen, bedreigen)
- Foto's op internet plaatsen: van mobieltjes, tablets of webcams
- Privégegevens op een site plaatsen: wachtwoorden stelen en misbruiken
- Poll of votingsites: online verkiezingen die aangemaakt worden met een negatieve inhoud
- Haatprofielen aanmaken
- Virussen versturen
- Versturen van e-mail bom

Het groepsproces rondom pesten

Pesten kan alleen begrepen worden als een groepsproces, waarbij er verschillende rollen te zien zijn. De rollen van pester en slachtoffer zijn over het algemeen het bekendst, maar ook de omstanders nemen verschillende rollen in. Zij hebben vaak (onbewust) veel invloed op het pesten.

De groep bestaat uit:

- De gepeste: het slachtoffer
- De pester: neemt het initiatief, wisselt wel eens van rol met meeloper
- De meelopers: doen mee met het pesten en zitten vaak in dezelfde (populaire) groep als de pester
- De zwijger: door te zwijgen stem je toe dat er gepest wordt en tolereer je pestgedrag

- De helpers: deze verdedigen de slachtoffers, hun gedrag is er op gericht om relaties goed te houden. Ze hebben veel inlevingsvermogen en vinden in tegenstelling tot pester affectie belangrijker dan status

Signalen die kunnen duiden op pesten

Kinderen die gepest worden kunnen mogelijk herkend worden aan de volgende signalen:

- Vaak alleen staan in de pauze
- Tijdens de pauze (vlak)bij de pleinwacht gaan/blijven staan
- Een spel is 'toevallig' steeds net begonnen als de betreffende leerling er aan komt
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen
- Niet naar buiten willen tijdens de pauze
- Andere kinderen beginnen met zuchten/piepen/steunen als de betreffende leerling een idee oppert dat wel geaccepteerd zou worden als een andere leerling hetzelfde idee zou aandragen
- Andere kinderen vinden alles stom van de betreffende leerling, roddelen over hem/haar en /of reageren negatief om zijn/haar fouten
- Niet meer naar school willen of bovengemiddeld vaak aangeven zich ziek te voelen
- Prikkelbaar
- Zich opsluiten in huis
- Nooit uitgenodigd worden op partijtjes van klasgenoten
- Treuzelen met naar huis gaan
- Zelf een blessure scheppen om niet naar school te hoeven
- Niet willen/kunnen slapen, nachtmerries hebben of onrustig slapen, bedplassen
- Dalende resultaten op school
- Bepaalde kleding niet meer willen dragen
- Verjaardag niet meer willen vieren
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuis komen

Indien er sprake is van één of meer signalen kan het kind gepest worden. Het is belangrijk om er achter te komen of de vermoedens kloppen of dat er iets anders aan de hand is. Ook bij ontkenning is het goed om het kind duidelijk te maken dat hij/zij altijd bij jou als ouder/leerkracht/andere volwassene altijd welkom is indien er problemen zijn.

Voorkomen van pesten

In eerste instantie is het belangrijk om pesten te voorkomen. Wij werken met de methodiek van PBS preventief aan positief gedrag vanuit onze kernwaarden respect, plezier en veiligheid. Bij PBS gaat het onder andere om het stimuleren van positief gedrag door dit gedrag goed aan te leren en te blijven waarderen. Ook de zichtbaarheid en duidelijke verwachtingen spelen hierin een belangrijke rol. De verwachtingen hangen overall in de school zichtbaar en gelden voor alle leerlingen.

Hiernaast werken wij de eerste weken van het schooljaar met de gouden weken, waardoor we een basis leggen voor een positief klassenklimaat. Verder werken we met de methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling 'Kinderen en hun sociale talenten' en zijn we bezig met het versterken van de executieve functies met de methode WIEF (Wijzer In Executieve Functies). Natuurlijk is er verder altijd ruimte om situaties te bespreken binnen de groep.

Wat verwachten we van alle betrokken partijen?

Als er sprake is van pesten is het heel belangrijk dat ouders en school samenwerken. Op De Dorpsakker zien we elkaar als partner bij de begeleiding / opvoeding van de leerlingen waarbij wij de ouders/verzorgers als eerst verantwoordelijken beschouwen. In het geval van pesten, vertellen kinderen namelijk vaak als eerste thuis dat zij gepest worden, het is dan belangrijk dat u zo snel mogelijk de leerkracht hierover informeert.

Bij het begeleiden van kinderen die pesten of gepest worden, verwachten wij van alle betrokken partijen een bepaalde attitude:

- We spreken onbevooroordeeld over elkaar en over elkaars opvoeding
- We hebben een open, rustige verstandhouding met elkaar
- We motiveren en stimuleren elkaar
- We behandelen elkaar respectvol, begripvol en correct
- We spreken positief over elkaar en accepteren geen dreigende houding. Hieronder verstaan we o.a. schelden en agressief praten
- We zijn eerlijk naar elkaar
- We maken zaken bespreekbaar wanneer ons iets dwars zit, daarbij hebben we respect voor de mening van de ander
- We komen afspraken na

Welke preventieve maatregelen worden op obs De Dorpsakker ingezet ter voorkoming van (cyber)pesten?

- Een sfeer te scheppen waarin 'stop' zeggen normaal is en waar ook aandacht wordt besteed aan hoe en wanneer je stopsignaal geeft. Tijdens de lessen sociale vaardigheid wordt hier structureel aandacht aan geschonken.
- Minimaal één keer per week wordt er in elke groep een les sociaal emotionele vorming gegeven uit de methode Kinderen en hun sociale talenten.
- Twee keer per jaar wordt door de leerkracht de Scol (sociale competentie observatie lijst) ingevuld. In de groepen 6 t/m 8 wordt dit ook door leerlingen gedaan. Op basis van de analyse kan er een aanvullend gericht aanbod worden gedaan dat kan bestaan uit bijvoorbeeld op vaste tijden gesprekjes met de leerkracht of hulp bij het oefenen van sociale vaardigheden.
- We brengen de omgangsvormen zichtbaar onder de aandacht en bespreken deze regelmatig (PBS). Deze omgangsvormen gelden in de algemene ruimtes en binnen de groepen.
- Iedereen is anders en smaken verschillen, ieder kind heeft zijn/haar kwaliteiten die gewaardeerd en gerespecteerd worden.
- Op De Dorpsakker is er een anti-pestcoördinator aanwezig. Deze is het aanspreekpunt op het gebied van pesten en coördineert het anti-pestbeleid. De anti-pestcoördinator is Petra Zant en bij haar afwezigheid neemt Dave Bokhorst deze taken op zich.

Als het pesten toch heeft plaatsgevonden dan richten we onze aandacht op de volgende personen:

- De ouder(s) (van alle partijen): door samen met de leerkracht naar een oplossing te zoeken
- De leerkracht, die pestgedrag aan de orde stelt. Leerkracht informeert alle betrokken partijen.
- De pester: door hem/haar op het gedrag aan te spreken en het kind te helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen
- Het gepeste kind: door te luisteren naar zijn verhaal en hem serieus te nemen en samen te werken aan de oplossingen en waar mogelijk weerbaar te maken.
- De zwijgende groep en de meelopende groep leerlingen: door over hun eigen rol te praten en wat ze zelf kunnen bijdragen aan de oplossingen
- Als leerkrachten en/of ouders merken dat (cyber)pesten voorkomt, wordt dit aan alle betrokken partijen gemeld. Leerkrachten en ouders trekken hier samen in op.
- Soms is pesten een groepsaangelegenheid, een groot gedeelte van een groep is dan bij het pesten betrokken. In samenspraak met de schoolondersteuner zal dan bekeken worden welke specifieke interventies nodig zijn.

- Indien noodzakelijk wordt er een groepsoudermoment georganiseerd. Op zo'n moment proberen we gezamenlijk (met ouders en kinderen) een oplossing te vinden om het pestgedrag te stoppen. We bespreken de interventies die we kunnen gebruiken en hoe we samen met de ouders tot een oplossing kunnen komen.

Wat doen we wanneer iemand zich niet aan de regels houdt?

Bij pestgedrag:

	Wanneer	Wat	Wie
Stap 1	Er wordt een kind gepest	Melden bij leerkracht	Degene die het opmerkt, hoort of ziet (ouder, kind, ...)
Stap 2	Leerkracht ontvangt een melding over pesten	Gesprek met het gepeste kind Gesprek met de andere betrokken kinderen (pesters, klasgenoten) Melden bij ouders van betrokken kinderen en toelichten van het vervolg Melden in het actiejournaal	Leerkracht
Stap 3	Na gesprekken met betrokken kinderen	Plan van aanpak opstellen (schriftelijk) met afspraken en middelen concreet benoemd	Leerkracht met IB
Stap 4	Wanneer plan van aanpak klaar is, binnen een week	Terugkoppeling aan ouders van het gepeste kind en ouders van de pester	Leerkracht
Stap 5	Na afgesproken periode (bijv. 6 weken)	Evaluatie plan van aanpak	Leerkracht, ouders, evt. IB
Stap 6	Wanneer plan van aanpak niet werkt of wanneer opnieuw gepest wordt	Bespreken met directie, en in ondersteunings-team. Terugkoppeling aan ouders	Leerkracht en IB

Het plan van aanpak kan bestaan uit:

- Begeleid gesprek tussen de verschillende partijen
- Gesprek met de ouders van de pester
- Verdere diagnostiek (met betrekking tot pester, gepeste, of groepsklimaat)
- Groepsgesprek over pesten en veiligheid in de klas.
- Oefenen van het geven van opbouwende feedback en complimenten
- Bij cyberpesten is het van belang dat er tastbaar bewijs is. Bijv. door het maken van een screenshot of door een print te maken van de dialoog op Facebook. Deze informatie zal met ouders van de pester en de pester worden besproken.
- Een passende interventie, er kan dan intern naar een passende oplossing gezocht worden en in een enkel geval kan er ook externe hulp gevraagd worden.

Met deze aanpak zal het pestgedrag gedrag in de klas tot een minimum beperken worden. We zijn immers op school om te leren en iedereen moet zich veilig te voelen. Het geeft ons een eenduidige structuur waar alle leerkrachten mee aan het werk kunnen. En zo zorgen we voor een duidelijke communicatie tussen leerkracht, leerling en ouder. Indien we constateren dat een leerling regelmatig pestgedrag vertoont, wordt er in overleg met ouders, intern begeleider, leerkracht en leerling besproken welke interventies noodzakelijk zijn, zowel voor de pester als het gepeste kind, bijvoorbeeld in een SOT/BOT (ondersteuningsteam zorgoverleg). Er wordt gezocht naar een passende interventie, dit kan ook betekenen dat er externe begeleiding gevraagd wordt.

Stappenplan voor ouders

INDIEN U ERACHTER KOMT DAT UW KIND ZIJN/HAAR PROBLEEM NIET DURFT TE MELDEN OP SCHOOL, PROBEER UW KIND DAN TOCH TE STIMULEREN OM NAAR DE GROEPSLEERKRACHT TOE TE STAPPEN.

- Als dit niet lukt, neem dan contact op met school. U kunt als ouder in de eerste plaats terecht bij de groepsleerkracht, daarnaast ook bij de directie of de intern begeleider.
- Blijf thuis tijd maken om met uw kind over het probleem te praten en laat hem/haar duidelijk voelen dat u achter de aanpak van de school staat. Geloof samen dat er een eind aan het pesten zal komen.
- Tracht door gerichte vragen te stellen de situatie zo goed mogelijk in te schatten. Er zijn steeds verschillende partijen met elk hun eigen verhaal.
- Geef als ouders zelf het goede voorbeeld. Praat erover en stimuleer uw kind om voor zichzelf en anderen op te komen, op een positieve manier.
- Bespreek ook de gevolgen van pestgedrag en laat duidelijk uw afkeuring blijken.
- Reageer positief op elke gedragsverbetering, hoe miniem ook.